

Z Á P I S

ze 46. zasedání Rady vlády pro seniory a stárnutí populace

ze dne **28. července 2022**

Přítomní: viz presenční listina (pozvaných 28, přítomných 22, Q:15)

Program:

- 1) Zahájení
- 2) Schválení přítomných hostů
- 3) Schválení programu
- 4) Schválení zápisu z 45. zasedání
- 5) Schválení Výroční zprávy „Rady“ za rok 2021
- 6) Návrh a schválení pracovní skupiny „Rady“
- 7) Aktuality z MPSV
- 8) Vznik Evropského harmonizovaného čísla pro seniory (Elpida o.p.s.)
- 9) Analýza současného legislativního prostředí v oblasti dluhové problematiky (Asociace občanských poraden)
- 10) Diskuse, závěr

K bodu č. 1:

Zasedání Rady vlády pro seniory a stárnutí populace (Rady), zahájil předseda Rady Ing. Marian Jurečka. V úvodě uvítal hosty a současně představil nové místopředsedkyně Rady. Dle „Statutu“ Rada má dva místopředsedy a to, náměstkyni ministra sekce rodinné politiky a sociálních služeb Mgr. Bc. Zdislavu Odstrčilovou a Mgr. Kláru Šimáčkovou Laurenčíkovou, zmocněnkyni vlády pro lidská práva. Předsedající současně uvítal nové členky a členy Rady, které dle Statutu nominovala jednotlivá ministerstva, státní a neziskové organizace.

Tajemnice Rady sdělila, že celkově je přítomno **22 členů Rady** včetně zástupců s plnou mocí. Rada je usnášeníschopná.

K bodu č. 2:

Na základě předloženého návrhu Rada schválila stálé hosty Rady s právem účasti na jednáních Rady:

- 1) doc. JUDr. PhDr. Veronika Bílková, Ph.D., E.MA
- 2) Mgr. Barbora Hnátová
- 3) Miroslav Přidal
- 4) Hana Šmídová
- 5) Mgr. Jiří Stasiňk

- 6) Mgr. Nina Nováková
- 7) Mgr. Kateřina Bohatá

V rámci diskuse k danému bodu nebyly vzneseny námitky.

Návrh byl přijat.

K bodu č. 3:

Program jednání byl součástí pozvánky. Z pléna nevzešel žádný pozměňovací návrh k navrženému programu.

Návrh byl přijat většinou hlasů.

K bodu č. 4:

Zápis z 45. zasedání Rady byl rozeslán dne 8. 7. 2022 současně s pozvánkou na jednání. Z pléna nevzešli žádné připomínky k zápisu.

Návrh byl přijat většinou hlasů.

K bodu č. 5:

Výroční zpráva „Rady“ za rok 2021 byla rozeslána dne 8. 7. 2022. V rámci diskuse bylo projednáno předání Ceny Rady. Plán činnosti a rozpočet (str. 9) – Výroční zpráva za rok 2021.

K danému dotazu vystoupila náměstkyně ministra Mgr. Bc. Zdislava Odstrčilová, která s politováním musela konstatovat, že na základě minulé praxe, se jedná o finančně vysoce náročnou akci. Zejména v této souvislosti je potřebné zmínit, že součástí ocenění byl i věcný dar (skleněná soška s věnováním). V současné době ministerstvo nemá dostatek finančních prostředků k zajištění akce.

Diskuse:

J. Ouředníčková – vznesla věcnou připomínku, že v textu Výroční zprávy se hodně uvádí „cizí“ slova, (anglikanizmy), kterým mnoho seniorů nerozumí

M. Jurečka – srozumitelnost textu z hlediska odbornosti se často pro laika stává nesrozumitelným, často v korespondenci mezi MPSV a jednotlivcem se „vytrácí“ forma „empatie“. Doporučuje, aby se v budoucnu v souvislosti s Výroční zprávou akceptovala tato připomínka.

Návrh byl přijat většinou hlasů.

K bodu č. 6:

Dle Statutu Rady, lze ustanovit pracovní skupiny, (por. **Článek 6 Pracovní skupiny Rady**), a to za účelem:

- a) Rada může podle potřeby na návrh členů Rady zřizovat své dočasné nebo trvalé pracovní skupiny. Pracovní skupiny Rady nemají vlastní statut.
- b) Předsedou (vedoucím) pracovní skupiny Rady je zpravidla člen Rady. K práci v pracovní skupině Rady mohou být přizváni i externí spolupracovníci.
- c) Pracovní skupiny Rady se zabývají dílčími otázkami z oblasti působnosti Rady, zejména připravují podklady pro zasedání Rady.

Návrh na ustanovení expertní pracovní skupiny (EPS) předložil Radě její předseda. Celý návrh s odůvodněním byl součástí rozeslaných materiálů k jednání Rady – součástí zápisu.

Předloha „Návrhu“ vychází zejména ze dvou důvodů a to:

- 1) navazuje na spolupráci s SWGA se sídlem v Ženevě (Standing Working Group on Ageing), která vznesla dotaz zda-li a jakým způsobem se provádí mezirezortní „politika stárnutí“ plynoucí z mezinárodně závazných smluv.
- 2) Podle ŘÍMSKÉHO MINISTERSKÉHO PROHLÁŠENÍ 2022 „Udržitelný svět pro všechny věkové kategorie: Spojení sil pro solidaritu a rovné příležitosti po celý život“ (UNECE, 2022) se členské státy EHK OSN zavazují do roku 2027 podpořit systematické zohledňování a začleňování aspektů stárnutí jednotlivců i populace

Diskuse:

Z. Odstrčilová – prvním tématem, kterými se bude EPS zabývat bude zejména Akční plán do roku 2025 a opatření STRAPSU.

J. Horecký - již v minulosti Rada měla několik různých pracovních skupin, bylo již a tato praxe je proto běžná. Navrhuje, aby se 47. zasedání zabývalo tímto tématem.

M. Jurečka – bližší informace k pracovním skupinám budou předloženy na příštím zasedání.

Tajemnice Rady zajistí do př. zasedání podklady k jednání a věcné vyhodnocení.

J. Rychtecký – co je obsahem a cílem PS, „kontaktní místa“ co si pod tím představíte?

Z. Odstrčilová – cílem zřízení „kontaktního místa“ je, aby na jednotlivých ministerstvech a dalších organizacích, byla ustanovena osoba, která bude jednak znala seniorské problematiku v rezortu daného ministerstva a současně za příslušné ministerstvo bude schopna komunikovat s dalšími zainteresovanými

J. Kadlec – jak plánuje využít MPSV minulé koordinátory z projektu „Stárnutí“, se kterými byla velmi dobrá pracovní zkušenost?

Z. Odstrčilová – cílem je propojení na centrální úrovni, ne na krajské, či obecní, jak to bylo v projektu

J. Ouředníčková – navrhuji, aby součástí vzniku „kontaktního místa“ a k tomu určenému „specialistovi“ na danou problematiku, byla zveřejněna také jeho „náplň práce“ – která témata patří do kompetence toho kterého ministerstva a které již překračují rámec informací

M. Jurečka – každý ministr ve svém rezortu ustanoví „kontaktní osobu“, které cílem bude zejména přenášet podněty, náměty, připomínky od občana seniora k danému ministerstvu a event. ministerstvem.

Návrh byl přijat většinou hlasů.

K bodu č. 7:

V úvodním slově ministr M. Jurečka informoval přítomné o tom, že MPSV neustále monitoruje zejména ekonomickou situaci a její vývoj vzhledem na seniorskou populaci. Ministerstvo si pravidelně nechává zpracovat různé podkladové materiály - analýzy – které výhledově budou zejména v budoucnosti podkladem pro další nutné změny. Cílem zejména je porovnat mediální obraz a realitu, ve které se senior v dnešní době nachází. Je potřeba analyticky sledovat vývoj situace a výsledky přijímat z dat respondentů. Tyto výsledky se poté stanou podkladem pro úpravu dalších nepojistných dávek. M. Jurečka dále rekapituloval činnost MPSV ve vztahu k Vládě v roce 2022 např. (příspěvky na bydlení, úhradová vyhláška, příspěvky na děti a rodinu, ...)

Aktuality z MPSV – k tomuto tématu vystoupila náměstkyně ministra Mgr. Bc. Zdislava Odstrčilová. (materiál je součástí zápisu).

Novela zákona o sociálních službách:

Termín předložení do vlády – 11/2022, předpokládané datum účinnosti novely – 6/2023 / 1/2024

Charakter změny: technická novela

Obsah:

- ❖ Subsidiarita – doplnění základních zásad o princip subsidiarity
- ❖ Doplnění pečujících osob jako cílové skupiny sociálních služeb
- ❖ Doplnění působnosti pověřených obecních úřadů v oblasti sociálních služeb
- ❖ Druhy sociálních služeb:
- ❖ Maximální výše úhrad za poskytování sociálních služeb se pro každý kalendářní rok navýší o částku ve výši součtu růstu indexu spotřebitelských cen a jedné poloviny růstu indexu reálné mzdy v měsíci červnu proti stejnému měsíci předchozího roku. Maximální výše úhrad bude stanovena prováděcím právním

předpisem do 31. srpna příslušného kalendářního roku na následující kalendářní rok.

- ❖ Navrhujeme zavedení normy pro materiálně-technické zajištění sociálních služeb, která by jednoznačně vymezovala podmínky naplnění tohoto požadavku. Naplnění této normy bude nepřekročitelnou podmínkou registrace a bude stanovena prováděcím předpisem, který bude v účinnosti od 1. 1. 2024.
- ❖ Personální a materiálně technický standard
- ❖ Regulace počtu klientů na jednoho asistenta sociální péče
- ❖ Dílčí úpravy v působnosti při zajišťování sociálních služeb – zajišťování sociální práce ve veřejné správě, dílčí úprava dalšího vzdělávání sociálního pracovníka (rozvržení ne na 1 kalendářní rok, ale na 24 měsíců)

Zákon o dlouhodobé péči

Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s úpravou zdravotních a sociálních služeb (dlouhodobá péče)

Termín předložení do vlády – 3/2023, předpokládané datum účinnosti zákona – 1/2024

Lex Ukrajina

Přístup k sociálním službám pro lidi z Ukrajiny.

MPSV vydalo a zveřejnilo Výkladové stanovisko k poskytování sociálních služeb osobám, které z důvodů válečného konfliktu přišly do ČR z Ukrajiny.

- ❖ Lex Ukrajina - zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace
- ❖ MPSV vypracovalo vzor smlouvy o poskytování sociální služby osobám z Ukrajiny, které mají status dočasné ochrany
- ❖ MPSV vydalo a NACPU zaslalo Leták určený pro pracovníky KACPU obsahující základní informace o druzích sociálních služeb a kategoriích osob, kterým jsou tyto služby určeny
- ❖ MPSV vypracovalo a zveřejnilo Leták určený osobám z Ukrajiny obsahující základní informace o druzích sociálních služeb a kategoriích osob, kterým jsou tyto služby určeny
- ❖ Mimořádný dotační titul MPSV pro rok 2022 na úhradu výdajů souvisejících s poskytnutím, či zajištěním pomoci a s poskytnutím, či zajištěním péče pro ukrajinské občany přicházející do ČR v důsledku války s Ruskou federací
- ❖ Sledování volných kapacit sociálních služeb
- ❖ Lex Ukrajina – pracovní příležitosti v sociálních službách

Diskuse:

L. Desatová – 850 Kč valorizační zvýšení je bez výchovného nebo včetně ?

- příspěvek na bydlení – zvažujete přenastavení normativu?
- ovlivní Energetický tarif příspěvek na bydlení?
- výplaty důchodů do jiného termínu s ohledem na jiné výdaje v daném měsíci, které předcházejí termínu výplaty

M. Jurečka – valorizace je bez výchovného

- normativ – výsledkem je, že do 1. 1. 2022 bylo až 50% žadatelů limitováno normativem, vlivem normativu došlo k poklesu a to až o 30%, tento trend se ukázal také u hypoték a schopnosti splácet hypotéky,

- výplata důchodů – je to časté téma zejména mezi MPSV a ČSSZ, systém je vázán na několik dalších kroků (ČNB ...), jakákoliv změna je zdlouhavý proces.

J. Kadlec – navrhuji navýšení příspěvek na péči v I. stupni z dosavadních 880,- Kč na 2000,- Kč, a to s ohledem na kupní sílu dané služby, která se projevila zejména v době pandemie Covid-19. Před 8 lety tento příspěvek byl ve výši 2000,- Kč, potom se snížil na 800,- Kč s tím, že tyto finanční prostředky půjdou jako podpora sociálních služeb, ale nestalo se tak. Chceme-li skutečně, aby senior zůstal doma co nejdéle, je potřeba upravit finance.

M. Jurečka – je to v návrhu na r. 2023.

L. Desatová – Ministerstvo delší dobu propaguje „zkrácené úvazky“, nebo pracovní poměr u důchodců, ale dosavadní právní úprava stanoví, že tzv. „přepočtený výše důchodu“ je jenom koef. 0,2 (navrhujeme proto úpravu na 0,4-0,6)

K. Bohatá – apeluje na MPSV, zejména k tiskopisu „doplatek na bydlení“, dojde-li ke změně, aby tiskopis byl formulován s ohledem na cílovou skupinu, jazykové prvky ((srozumitelnost), rozsah žádostí, dostupnost,

J. Ouředníčková – dotaz k elektronickému formuláři, žádost o doplatek na bydlení, zda-li se pokaždé musí vyplnit formulář

M. Jurečka – žádost se jenom aktualizuje, (MPO a MPSV již 3 měsíce vede diskusi s dodavateli, abychom vydefinovali „osobu zranitelnou chudobou“ zejména z důvodů energetického nárůstu cen.

K. Grampová – elektronicky se žádosti vyřizují až po získání „elektronického klíče, nebo-li Eidentiti“, v praxi to pro nás znamená, nejprve s klientem vyřídít Eidentitu až pak můžeme mu pomoci podat žádost

M. Jurečka – uvítáme Vaše podněty, momentálně se touto cestou řeší velmi úspěšně Lex Ukrajina

Z. Odstrčilová – současná praxe ukazuje, že 1/3 osob si tuto agendu je schopna vyřídit samostatně, 1/3 se obrací o pomoc na ÚP ČR a 1/3 potřebuje 100% pomoc (a to by měl být obsahem činnosti neziskových organizací). Celkově elektronizaci dávkového systému se ušetří zaměstnanci na ÚP ČR a zejména jejich přetíženost. Část zaměstnanců se pak může věnovat žadatelům, kteří potřebují pomoc.

L. Sršňová – sociální klimatický fond (SKF), MPO, MPSV a MŽP dlouhodobě jedná o možnostech dotací pro „nejvíce zranitelné osoby“ vlivem energetické krize, zatím se definovala jenom jedna cílová skupina (osoba tělesně postižená). Je zde prostor pro další zdroje pomoci, osobám v nouzi. Gesce SKF tento rok přešla z MPO na MŽP. Po celou dobu je k diskuzím zváno MPSV, které má společně s ostatními rezorty (MŽP, MPO) spolupracovat. Zdůrazněná je zde zejména spolupráce všech tří ministerstev a v tomto případě zejména MPSV (sociální dopady), které nebyly v minulosti dostatečně reflektovány ze stran MPO.

M. Jurečka – původně určené čerpání SKF bylo jiné, říkal jsem v Bruselu o dřívější uvolnění finančních prostředků, také aby vydefinovali skupinu (původně to byli jenom kotlíkové dotace aj.) Opakovaně zde narážíme na problémy kolem GDPR, ve vztahu k tzv. „poslední instancí“. Přeji si, aby garantem toho celého bylo MPSV, protože MPSV má nejlepší informace o „potřebných“. Ambice jsou rok 2024

L. Sršňová – jsem ráda, že si to převezme MPSV, že je to vaše priorita, doposud to nebylo vyjasněno, gesce mezi MPO a MŽP nebyla doposud vyjasněna. Předpoklad začátku realizace je rok 2025.

M. Jurečka – poslední informaci mám, že to bude r. 2024 a je tomu 14 dní

I. Holmerová – upozorňuje na kontrolu využívání sociálních podpor (příspěvků, zejména v oblasti péče o osobu blízkou) - case management

M. Jurečka – mým cílem je, co nejširší elektronizace „služeb“ ve vztahu ke klientovi,

Z. Odstrčilová – bude řešeno v zákoně o Sociálních službách, event. o sociální práci, hlavním problémem v širším kontextu sociální práce je zejména vzájemná nekoordinovanost.

J. Horecký – a) připomínka k novele zákona: zákon by měl obsahovat „pomoc při obstarávání věcí a uplatnění práv zájmů“, protože naše pomoc v této oblasti je na hraně zákona.

b) STRAPS a jeho aktualizace, navrhuji, aby se tento dokument aktualizoval na Vládě v I. nebo II. Q r. 2023

Z. Odstrčilová – cílem novelizace zákona je nové definování služeb, plynoucích z praxe, úpravy v zákoně se mají stát cestou k sjednocení služeb (práv a povinností). STRAPS, Akční plán se musí doplnit o chybějící oblasti, ale zejména to chceme propojit s Rodinnou politikou a plánujeme ho v únoru předložit Vládě.

J. Holý – počítá novela zákona v rámci Rodinné politiky i se změnou definice dědeček, babička, prarodiče

Z. Odstrčilová – plánujeme změny i v čerpání rodičovské (může se vztahovat i na prarodiče), i to je symbol rodiny

K. Šimáčková Laurenčíková – a) při Radě vlády pro lidská práva je výbor zaměřen na využívání digitálních technologií. Cílem je zde mj. definovat ale i napomáhat a odstraňovat zejména bariery při zavádění digitalizace.

b) navrhuje v součinnosti s AP, aby se Rada zabývala zhoršením psychického stavu seniorské populace, která plyne zejména z Covid 19, ale i všech aktuálních dění doma i ve světě. Sběr dat a aktuálním stavu a edukace by se měla dělat cestou všeobecných ambulancí a dalších odborníků

M. Jurečka – navrhuji, aby členové Rady zaslali návrhy dalších témat, které bychom v budoucnu projednávali

Z. Odstrčilová – digitalizace je i nadále jedním z důležitých témat, již v minulosti to MPSV řešilo, teď už začala pracovat i pracovní skupina k tomu určená

J. Kadlec – konstatuji, že dotační titul VÚA dostává v posledním období jasnou koncepci

K bodu č. 8:

K. Grammpová – krizová linka pomoci pro seniory, navazuje na zahraniční zkušenosti v dané oblasti, cílová skupina patří do nejvíce ohrožené skupiny a z hlediska sebevražd je na II. místě.

Diskuse:

J. Ouředníčková – máte k danému projektu již ověřenou potřebnost ? Bude na lince pomoci vždy jedna a ta samá osoba?

K. Grammpová – o potřebnosti vypovídají zejména statistiky, které se značně zvýšili v době Covid 19, na žádné lince se nedá říci, že se dovoláte dva krát po sobě té samé osobě, linka je vždy ze strany volajícího anonymní. Linka je bezplatná, provozovatel linky naváže smluvní vztah s operátorem, ale aby to někdo mohl provozovat, ve všech státech světa platí podmínka „registrace sociální služby“. Takže MPSV se tady stává garantem.

M. Jurečka – tento projekt má smysl, současně se omlouvám z dalšího jednání z důvodů dalších povinností,

13,05 odešel předsedající a předal slovo místopředsedkyním

Zasedání vede **Z. Odstrčilová a K. Šimáčková Laurenčíková**

J. Rychtecký – pokud by mělo dojít k hlasování o podpoře ze strany Rady, požadují do př. zasedání podrobnou analýzu o potřebnosti, s odůvodněním proč právě Elpida by měla provozovat tuto linku a ne jiná organizace, kterých v rámci měst a obcí je dostatek

K. Grampová – tady dochází k nedorozumění, podstatou je to číslo „116“ což je číslo zadané Evropskou komisí, ČR dostala přidělené číslo „116 100“, o toto číslo si může požádat kdokoliv, kdo má registraci sociální služby nebo krizové pomoci a za podmínek stanovených zákonem o sociálních službách.

K. Šimáčková Laurenčíková – poděkovala zástupcům Elpidy, že se ujali této iniciativy, za dosavadní prezentaci a za všechny zodpovězené dotazy.

J. Ouředníčková – pokud bude několik organizací, které budou provozovat toto číslo, a klient zavolá, kam se vlastně dovolá?

K. Grampová – Český telekomunikační úřad toto číslo přidělí jenom jedné organizaci v rámci ČR. Evropská sociální vyhláška jasně definuje, komu lze/nelze toto číslo přidělit. Žadatel musí v ČR splňovat podmínky „registrované sociální služby“. Stávající čísla linek zůstanou zachované i nadále. Kladně se k dané problematice zachovala i Česká asociace linek důvěry (ČALD), význam vidí zejména v tom, že „klient“/“volající“ nedostává jenom pomoc v tísní, krizové situaci, ale také určité informace z oblasti sociální pomoci. Toto je vnímáno právě jako „bonus“ dané linky.

Prezentace Elpidy bude zaslána členům Rady v co nejkratší době.

Závěr:

Rada bere na vědomí sdělené informace.

K bodu č. 9

Analýza současného legislativního prostředí v oblasti dluhové problematiky (Asociace občanských poraden)

H. Kalvoda – projekt byl podpořen MPSV, podklady jsme získali z našich poraden, ze 70 tisíc respondentů je u nás 23 tisíc ze strany seniorské populace

J. Kawalec – výsledky šetření a doporučení (viz příloha), v závěru navrhuje úpravy dosavadní legislativy a vytyčují okruhy doporučení plynoucích z šetření

K. Šimáčková Laurenčíková – požádala o dodání materiálu ve zkrácené formě k možnosti studia. Informovala, že při Úřadu vlády pracuje „**Speciální vládní výbor pro chudobu a začleňování**“, který mj. řeší také exekuce, lidská práva ... Požádala prezentující o možnost jejich účasti a prezentaci projektu na zasedání vládního výboru.

Diskuse:

L. Desatová: lze využít tato data a publikovat je?

H. Kalvoda: v dané chvíli je to majetkem MPSV

Z. Odstrčilová – souhlasím, můžete to použít. Děkuji za prezentaci a očekávám v budoucnu další aktuální informace z dané oblasti, dnešní příspěvky prosím zaslat sekretariátu Rady.

K bodu č. 10:

Různé:

Z. Odstrčilová – Rada každoročně vyhlašovala Cenu Rady vlády, v roce 2022 pro nedostatek finančních prostředků nebude, navrhuje vypustit ve Výroční zprávě tuto informaci

J. Řeháková Fučíková – v roce 2022 z finančních důvodů navrhujeme toto ocenění neudílet

Rada vzala návrh na vědomí.

I. Holmerová – požádala o zařazení do programu např. zasedání projekt „Moudrá sovička“ (projekt se věnuje edukaci seniorů v digitálním světě.

L. Desatová - Rada seniorů spolupracuje s projektem „Moudrá sovička“, výuka v délce 6 hodin není vhodná pro seniora,

Z. Odstrčilová – prosím o zaslání podkladů na příští zasedání

J. Ouředníčková – poukázala na morální hodnotu Ceny Rady, seniorské organizace si toto ocenění nespojují s hmotným darem, ale s morálním darem. Navrhuje, aby právě v době post covidové, ministerstvo zajistilo možnost ocenění zejména dobrovolníků. Pro seniora finanční stránka věci není cenná, navrhuje Cenu Rady udělit písemnou formou, jako poděkování

Z. Odstrčilová – děkuji za podnět, zvažovali jsme i tuto formu, ale finance nedovolují zejména „připravít okázalou ceremonii“, která toto ocenění doprovázela. Měli jsme obavy, aby to nebylo chápáno jako „laciná náhražka“. Ale pokud tento podnět vzešel z vaší strany, tak to vnímám jako podporu.

K. Šimáčková Laurenčíková – minulá doba si vyžaduje ocenění, zejména nasazení všech lidí v boji s Covid 19. Úřad vlády připravuje na 10. prosince 2022 (Mezinárodní den lidských práv) ceremoniál, kterého součástí bude i oceňování dobrovolníků, seniorů.

Na závěr **Z. Odstrčilová** poděkovala přítomným za účast a jednání ukončila.

Zapsala tajemnice Rady : Ing. Emilie Jašová, Ph.D.